

Věc C-66/20

Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce**Datum doručení:**

24. ledna 2020

Předkládající soud:

Procura della Repubblica di Trento (Itálie)

Datum předkládacího rozhodnutí:

15. ledna 2020

Řízení o potvrzení evropského vyšetřovacího příkazu proti:

XK

Procura Distrettuale della Repubblica (státní zastupitelství)

u Tribunale Ordinario di Trento (soud v Trentu)

**(omissis) ŽÁDOST O ROZHODNUTÍ O PŘEDBĚŽNÉ OTÁZCE PODANÁ
K SOUDNÍMU DVORU EVROPSKÉ UNIE**

- článek 267 SFEU, článek 94 jednacího řádu -

Státní zástupce

(omissis) předkládá Soudnímu dvoru Evropské unie následující žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podle článku 267 SFEU a článku 94 jednacího řádu:

Původní řízení:

Dne 14. listopadu 2019 byl státnímu zastupitelství v Trentu doručen evropský vyšetřovací příkaz vydaný téhož dne ze strany Finanzamt für Steuerstrafsachen und Steuerfahndung v Münsteru (finanční úřad, Spolková republika Německo), kterým byla nařízena prohlídka obchodních prostor XK v rámci vyšetřování daňových úniků u daně z příjmů, které bylo uskutečněno ve smyslu § 369 a 3790 německého daňového zákoníku. Evropský vyšetřovací příkaz byl podepsán (omissis) výkonným ředitelem Finanzamt (finanční úřad). V evropském vyšetřovacím příkazu nebyl vyplněn oddíl L, což je pole, které musí justiční orgán

vyplnit, aby potvrdil evropský vyšetřovací příkaz vydaný správním orgánem (příloha č. 1).

Dne 20. prosince 2019 státní zastupitelství v Trentu zaslalo *Finanzamt v Münsteru* potvrzení o přijetí evropského vyšetřovacího příkazu (příloha 2) a sdělení, ve kterém požadovalo zaslání kopie evropského vyšetřovacího příkazu potvrzeného v oddílu L justičním orgánem, přičemž uvedlo, že *Finanzamt* je správním orgánem a správní orgány nemohou vydávat evropské vyšetřovací příkazy, které nejsou potvrzeny justičním orgánem (příloha č. 3).

Dne 8. ledna 2020 *Finanzamt* v Münsteru zaslal státnímu zastupitelství v Trentu e-mailovou zprávu, ve které uvedl, že evropský vyšetřovací příkaz nemusí být potvrzen justičním orgánem, neboť podle § 399 odst. 1 německého daňového zákoníku *Finanzamt* vykonává funkce státního zástupce v řízeních o daňových trestných činech a sám musí být považován za justiční orgán ve smyslu článku 2 směrnice (příloha č. 4).

Italské vnitrostátní právo:

Článek 4 odst. 1 legislativního nařízení 108/17, zveřejněného v Úředním věstníku č. 162 ze dne 13. července 2017, nadepsaný „Ustanovení provádějící směrnici Evropského parlamentu a Rady 2014/41/EU ze dne 3. dubna 2014 o evropském vyšetřovacím příkazu v trestních věcech“, stanoví, že „státní zástupce při soudu správního centra v obvodu, ve kterém musí být provedeny požadované úkony, odůvodněným rozhodnutím uzná evropský vyšetřovací příkaz ve lhůtě třiceti dnů od jeho obdržení nebo v odlišné lhůtě stanovené vydávajícím orgánem, v každém případě však nejpozději do šedesáti dnů“.

Článek 5 odst. 1 legislativního nařízení 108/17 dodává, že „pokud vydávající orgán požaduje, aby byl úkon proveden soudcem nebo pokud požadovaný úkon musí být podle italského práva proveden soudcem, státní zástupce uzná vyšetřovací příkaz a předloží soudci žádost o výkon rozhodnutí za účelem vyšetřování“.

Článek 10 legislativního nařízení 108/17, nadepsaný „Důvody pro odmítnutí a vrácení“, v odstavci 3 stanoví, že „vyšetřovací příkaz vydaný jiným orgánem než justičním orgánem **nebo tímto orgánem nepotvrzený** je vrácen vydávajícímu orgánu“.

Německé vnitrostátní právo:

Dne 14. března 2017 Stálé zastoupení Spolkové republiky Německo při Evropské unii oznámilo v souvislosti s evropskými vyšetřovacími příkazy vydanými německými správními orgány následující prohlášení: „V souladu s čl. 2 písm. c) směrnice musí být žádosti pocházející od německých správních orgánů obvykle potvrzeny státním zástupcem u krajského soudu, v jehož obvodu se správní orgán nachází. Spolkové země však mohou přiznat potvrzovací pravomoc soudu nebo na místní úrovni upravit potvrzovací pravomoc státního zástupce jiným způsobem.“

Žádosti pocházející od německých daňových orgánů, které jsou oprávněny samostatně vést trestní vyšetřování podle § 386 odst. 2 daňového zákoníku, nepotřebují potvrzení ze strany justičního orgánu nebo soudu. V takovém případě daňové orgány vykonávají práva a povinnosti státního zástupce podle § 399 odst. 1 daňového zákoníku ve spojení s § 77 odst. 1 IRG [zákon o mezinárodní právní pomoci ve věcech trestních] a samy jednají jako justiční orgány ve smyslu čl. 2 písm. c) směrnice“.

Unijní právo:

Dne 3. dubna 2014 přijaly Evropský parlament a Rada směrnici 2014/41/EU o evropském vyšetřovacím příkazu v trestních věcech.

Článek 1 směrnice definuje evropský vyšetřovací příkaz jako „rozhodnutí justičního orgánu vydané či potvrzené justičním orgánem jednoho členského státu (dále jen ‚vydávající stát‘) za účelem provedení jednoho nebo několika konkrétních vyšetřovacích úkonů v jiném členském státě (dále jen ‚vykonávající stát‘) s cílem získat důkazy v souladu s touto směrnicí“.

Článek 2 odst. 1 písm. c) definuje „vydávající orgán“ následovně:

- i) soudce, soud, vyšetřující soudce nebo státní zástupce příslušný v daném případě nebo
- ii) jakýkoli jiný příslušný orgán, který vydávající stát určí a který v konkrétním případě jedná jako vyšetřující orgán v trestním řízení a má v souladu s vnitrostátním právem pravomoc nařídít shromažďování důkazů. Kromě toho musí evropský vyšetřovací příkaz před jeho předáním vykonávajícímu orgánu a po posouzení jeho souladu s podmínkami pro vydání evropského vyšetřovacího příkazu podle této směrnice, zejména s podmínkami stanovenými v čl. 6 odst. 1, potvrdit soudce, soud, vyšetřující soudce nebo státní zástupce ve vydávajícím státě. Pokud byl evropský vyšetřovací příkaz potvrzen justičním orgánem, může být pro účely předání evropského vyšetřovacího příkazu tento orgán rovněž považován za vydávající orgán.

Článek 9 odst. 3 směrnice stanoví, že „[p]okud vykonávající orgán obdrží evropský vyšetřovací příkaz, který nebyl vydán vydávajícím orgánem podle čl. 2 písm. c), vykonávající orgán vrátí evropský vyšetřovací příkaz zpět vydávajícímu státu“.

Odůvodnění žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce:

V systému směrnice 2014/41/EU musí být evropský vyšetřovací příkaz nezbytně soudním rozhodnutím. Článek 2 směrnice totiž stanoví, že vydávající orgán musí být justiční orgán, anebo rovněž správní orgán, ale pouze za předpokladu, že je příkaz poté potvrzen justičním orgánem.

Důvod, proč se musí evropský vyšetřovací příkaz nutně skládat ze soudního rozhodnutí, které vydá soudce nebo státní zástupce („soudce, soud, vyšetřující soudce nebo státní zástupce“ podle znění článku 2), je dobře vysvětlen v rozsudku Soudního dvora ze dne 10. listopadu 2016 ve věci C-453/16 PPU (ECLI:EU:C:2016:860), který se týkal evropského zatýkacího rozkazu.

V tomto rozsudku totiž Soudní dvůr nejprve upřesnil, že „vzhledem k tomu, že státní zástupce představuje orgán, který se účastní výkonu trestního soudnictví členského státu (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 29. června 2016, Kossowski, C-486/14, EU:2016:483, bod 39), musí být rozhodnutí takového orgánu považováno za ‚soudní rozhodnutí‘ ve smyslu čl. 8 odst. 1 písm. c) rámcového rozhodnutí“.

V tomtéž rozsudku Soudní dvůr dodal, že „potvrzení vnitrostátního zatýkacího rozkazu státním zástupcem poskytuje vykonávajícímu justičnímu orgánu záruku, že se evropský zatýkací rozkaz zakládá na rozhodnutí, které podléhalo soudnímu přezkumu. Takové potvrzení tedy odůvodňuje vysoký stupeň důvěry mezi členskými státy zmíněný v předchozím bodě tohoto rozsudku. Z toho plyne, že rozhodnutí státního zástupce, jako je rozhodnutí dotčené ve věci v původním řízení, spadá pod pojem ‚soudní rozhodnutí‘ ve smyslu čl. 8 odst. 1 písm. c) rámcového rozhodnutí“.

Soudní dvůr tedy již ohledně evropského zatýkacího rozkazu uvedl, že vysoký stupeň důvěry mezi členskými státy se zakládá na skutečnosti, že opatření podléhá potvrzení justičního orgánu.

Finanzamt v Münsteru, který je správním orgánem, tvrdí, že může zaslat evropský vyšetřovací příkaz podepsaný výkonným ředitelem úřadu, aniž by byl potvrzen státním zástupcem, protože je k tomu oprávněn na základě ustanovení právního řádu Spolkové republiky Německo, neboť § 399 odst. 1 německého daňového zákoníku stanoví, že daňové orgány vykonávají práva a povinnosti státního zástupce.

Jeví se, že Stálé zastoupení Spolkové republiky Německo při Evropské unii sdílí tento výklad, protože dne 14. března 2017 oznámilo prohlášení, ve kterém upřesňuje, že daňové orgány v situaci, kdy vykonávají výsadní práva státního zástupce, musí být považovány za „justiční orgán ve smyslu čl. 2 písm. c) směrnice“.

Otázka, která se v rámci této žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce pokládá Soudnímu dvoru, spočívá v tom, zda článek 2 směrnice, který vyžaduje, aby evropský vyšetřovací příkaz byl vždy rozhodnutím justičního orgánu (přímo nebo prostřednictvím potvrzení), umožňuje členskému státu zbavit evropský vyšetřovací příkaz vydaný správním orgánem povinnosti být potvrzen justičním orgánem s odůvodněním, že také tento správní orgán je „justičním orgánem ve smyslu článku 2 směrnice“.

Soudní dvůr se totiž již v oblasti evropského zatýkacího rozkazu zabýval otázkou volnosti přiznané členskými státy k vymezení toho, co je „justiční orgán“ ve smyslu unijního práva.

Konkrétně v rozsudku ze dne 27. května 2019 ve spojených věcech C-508/18 a C-82/19 PPU (ECLI:EU:C:2019:456) Soudní dvůr uvedl, že „*ačkoli v souladu se zásadou procesní autonomie mohou členské státy určit podle svého vnitrostátního práva ‚justiční orgán‘, který je příslušný pro vydání evropského zatýkacího rozkazu, nemůže být smysl a dosah tohoto pojmu ponechán na posouzení jednotlivých členských států (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 10. listopadu 2016, Poltorak, C-452/16 PPU, EU:C:2016:858, body 30 a 31, a ze dne 10. listopadu 2016, Kovalkovas, C-477/16 PPU, EU:C:2016:861, body 31 a 32). Uvedený pojem vyžaduje v celé Unii autonomní a jednotný výklad, přičemž v souladu s ustálenou judikaturou Soudního dvora je tento výklad třeba nalézt s přihlédnutím ke znění čl. 6 odst. 1 rámcového rozhodnutí 2002/584, kontextu, jehož je součástí, a cíli sledovanému tímto rámcovým rozhodnutím (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 10. listopadu 2016, Poltorak, C-452/16 PPU, EU:C:2016:858, bod 32, a ze dne 10. listopadu 2016, Kovalkovas, C-477/16 PPU, EU:C:2016:861, bod 33)“.*

V tomto rozsudku Soudní dvůr rovněž doplnil, jaké jsou podstatné vlastnosti, kterými musí disponovat státní orgán, aby mohl být definován jako „justiční orgán“, přičemž upřesnil, že „*vystavující justiční orgán ve smyslu čl. 6 odst. 1 rámcového rozhodnutí 2002/584 musí být způsobilý vykonávat tuto funkci objektivně s přihlédnutím ke všem důkazům v neprospěch i prospěch, aniž je vystaven riziku, že jeho rozhodovací pravomoc bude předmětem externích příkazů nebo pokynů, zejména ze strany výkonné moci, takže neexistuje žádná pochybnost o tom, že k přijetí rozhodnutí o vydání evropského zatýkacího rozkazu je příslušný tento orgán, a nikoli v konečném důsledku uvedená výkonná moc (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 10. listopadu 2016, Kovalkovas, C-477/16 PPU, EU:C:2016:861, bod 42)“ a také dodal, že „*vystavující justiční orgán proto musí mít možnost ujistit vykonávající justiční orgán, že s ohledem na záruky plynoucí z právního řádu vystavujícího členského státu jedná při výkonu svých funkcí inherentních vydání evropského zatýkacího rozkazu nezávisle. Tato nezávislost vyžaduje existenci statutárních a organizačních pravidel, jež mohou zajistit, že vystavující justiční orgán nebude při přijímání rozhodnutí o vydání takového zatýkacího rozkazu vystaven jakémukoli riziku, že by podléhal zejména individuálnímu pokynu ze strany výkonné moci“.**

V konečném důsledku v rámci systému evropského zatýkacího rozkazu:

- je pojem justiční orgán v celé Unii jednotný a nemůže záviset na vnitrostátních ustanoveních jednotlivých členských států;
- aby mohl být veřejný orgán považován za „justiční orgán“ pro účely unijního práva, je nezbytná podstatná vlastnost nebýt vystaven riziku,

že jeho rozhodovací pravomoc bude předmětem externích příkazů nebo pokynů, zejména ze strany výkonné moci.

Tyto závěry, které byly vyjádřeny v rámci systému evropského zatýkacího rozkazu (rámcové rozhodnutí 2002/584/SVV), mohou být přeneseny také do systému evropského vyšetřovacího příkazu (směrnice 2004/41/EU), protože tento vyšetřovací příkaz, i když nemá vliv na osobní svobodu, je stále velmi invazivním opatřením, neboť na základě evropského vyšetřovacího příkazu mohou být nařízeny například i prohlídky nebo odposlechy.

Vzhledem k tomu, že Soudní dvůr ve svém rozsudku ze dne 24. října 2019 ve věci C-324/17 (ECLI:EU:C:2019:892) uvedl, že z „*čl. 5 odst. 1 směrnice 2014/41 vyplývá, že vydání evropského vyšetřovacího příkazu předpokládá, že formulář uvedený v příloze A této směrnice bude vyplněn a podepsán a jeho obsah bude potvrzen jako přesný a správný*“, a jelikož v projednávané věci není vyšetřovací příkaz v oddíle L kompletní (potvrzený justičním orgánem), se řízení přerušuje a Soudní dvůr je žádán o objasnění toho, zda čl. 2 odst. 1 písm. c) bod ii) směrnice 2014/41/EU musí být vykládán v tom smyslu, že umožňuje členskému státu zbavit správní orgán povinnosti nechat si od justičního orgánu potvrdit vyšetřovací příkaz.

K oprávnění státního zástupce předložit žádost o rozhodnutí o předběžné otázce

Státní zástupce si je vědom toho, že podle článku 267 SFEU může být žádost o rozhodnutí o předběžné otázce předložena „**soudem** členského státu“.

V rozsudku ze dne 30. června 1966, věc 61/65 (ECLI:EU:C:1966:39) Soudní dvůr určil požadavky na soudy ve smyslu článku 267 SFEU: a) zákonný původ orgánu, který musí být zřízen zákonem a nikoli dohodou mezi účastníky řízení; b) jeho trvalá povaha, tedy výkon činnosti na stálém a nikoli příležitostném základě; c) závaznost jeho jurisdikce, která zahrnuje vyloučení alternativních prostředků nápravy; d) skutečnost, že orgán uplatňuje právní předpisy; e) dodržování zásady kontradiktornosti mezi účastníky řízení; f) nezávislost a postavení orgánu jakožto třetí strany ve vztahu k účastníkům řízení.

Konkrétně, s ohledem na postavení státního zástupce v italském právním řádu, Soudní dvůr odepřel státnímu zástupci oprávnění předložit žádost o rozhodnutí o předběžné otázce v rozsudku ze dne 12. prosince 1996 ve spojených věcech C-74/95 a C-129/95 (ECLI:EU:C:1996:491).

V této věci se však jednalo o otázku vznesenou státním zástupcem v rámci trestního řízení zahájeného u tohoto orgánu a tento státní zástupce měl rozhodnout, zda předloží věc soudu. Při této příležitosti Soudní dvůr odmítl, že by státní zástupce byl oprávněn tuto otázku předložit podle článku 267 SFEU, protože v daném řízení neměl za úkol „zcela nezávisle rozhodnout spor, nýbrž předložit jej případně k rozhodnutí příslušnému soudu jakožto strana řízení, která stíhá trestné činy“.

Toto odůvodnění nelze znovu uplatnit v projednávané věci, protože italský státní zástupce není účastníkem trestního řízení zahájeného v Německu před *Finanzamt* v Münsteru, nebude moci v Itálii zahájit trestní stíhání pro tentýž čin a nemá možnost předložit evropský vyšetřovací příkaz pocházející od *Finanzamt* v Münsteru k posouzení soudu, protože v italském právu (článek 4 legislativního nařízení 108/17) pravomoc uznat vyšetřovací příkaz a vykonat jej v Itálii nebo odmítnout uznání přísluší státnímu zástupci, a nikoli soudci.

V tomto případě totiž podle italského procesního práva (článek 247 trestního řádu) požadovaný úkon (prohlídka) nesmí být vykonán soudcem, ale patří do pravomoci státního zástupce. Z toho vyplývá, že na základě článků 4 a 5 legislativního nařízení 108/17 je orgánem příslušným k uznání vyšetřovacího příkazu nebo k odmítnutí uznání státní zástupce. Do řízení o uznání soudy nijak nezasahují.

Z toho vyplývá, že v pasivním řízení o uznání evropského vyšetřovacího příkazu podle článku 9 směrnice a článků 4 a 10 legislativního nařízení 108/17 je státní zástupce orgánem, který je pověřen úkolem „zcela nezávisle rozhodnout spor“ a je tedy orgánem členského státu, který je oprávněn předložit žádost ve smyslu článku 267 SFEU.

Z TĚCHTO DŮVODŮ

STÁTNÍ ZÁSTUPCE

POKLÁDÁ SOUDNÍMU DVORU EVROPSKÉ UNIE NÁSLEDUJÍCÍ PŘEDBĚŽNOU OTÁZKU:

musí být čl. 2 odst. 1 písm. c) bod ii) směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/41/EU ze dne 3. dubna 2014 o evropském vyšetřovacím příkazu v trestních věcech v části, v níž stanoví, že za vydávající orgán může být považován také „jakýkoli jiný příslušný orgán, který vydávající stát určí a který v konkrétním případě jedná jako vyšetřující orgán v trestním řízení a má v souladu s vnitrostátním právem pravomoc nařídit shromažďování důkazů“, přičemž v takovém případě „musí evropský vyšetřovací příkaz před jeho předáním vykonávajícímu orgánu a po posouzení jeho souladu s podmínkami pro vydání evropského vyšetřovacího příkazu podle této směrnice, zejména s podmínkami stanovenými v čl. 6 odst. 1, potvrdit soudce, soud, vyšetřující soudce nebo státní zástupce ve vydávajícím státě“, vykládán v tom smyslu, že umožňuje členskému státu zbavit správní orgán povinnosti nechat si potvrdit evropský vyšetřovací příkaz, neboť jej kvalifikuje jako „justiční orgán podle článku 2 směrnice“?

NAŘIZUJE SE PŘERUŠENÍ ŘÍZENÍ AŽ DO ROZHODNUTÍ SOUDNÍHO DVORA.

(*omissis*) PŘÍLOHY: 1. Evropský vyšetřovací příkaz ze dne 14. listopadu 2019; 2. Potvrzení o přijetí; 3. Dopis se žádostí o vysvětlení ze dne 20. prosince 2019; 4. Dopis odpovídající na žádost o vysvětlení ze dne 8. ledna 2020.

Trento, 15. ledna 2020

(omissis)

PRACOVNÍ DOKUMENT